

ÚVOD DO OFTALMOPEDIE

Speciální pedagogika

- Jako samostatný obor uznána na přelomu 19. a 20. století
- Původně se této problematice věnovali lékaři
- Nyní speciálně vyškolení pedagogičtí pracovníci s principiálními znalostmi zdravotních věd
- K pochopení potřeb osob s postižením je nezbytná znalost jejich anatomie, fyziologie a patologie
– **objektivní**, ale i **subjektivní**

Oftalmopedie (ophtalmos = oko; paidea = výchova)

- obor speciální pedagogiky, zabývající se výchovou, vzděláváním a rozvojem osob se zrakovým postižením

Zrakové postižení

- oční vada (např. refrakční vada – nejedná se o nemoc)

=> **Optometrista (refrakce), Ortoptista (strabismus)**

- oční choroba (onemocnění – glaukom, nádor, diabetes ...)

=> **Oftalmolog**

Jedinec se zrakovým postižením je:

ICF 2001 (Mez. klas. funkčních schopností, disability a zdraví) – posun paradigmatu (www.who.int)

medicínský model → integrovaný biopsychosociální model

postižení je univerzální lidská zkušenost, důraz kladen na funkční schopnosti člověka

Cíl oftalmopedie???

Pohled do historie

Starověk

zájem směřován k nevidomým – legální ukončení života

Sparta, Řím – shazování postižených dětí ze skály, osud ponechán na otci, vzdělávání jen ve vyšších vrstvách

organizace nevidomých hudebníků v Číně (3. stol. př. n. l.)

Středověk

Evropa

Rozšiřování křesťanství – péče o slepé

Žebráci, potulní zpěváci X **bohatí**

Asie

9. stol. n. l. - Japonsko – privilegium na provozování masérství

Novověk - renesance

snahy o vzdělání nevidomých → pokusy o slepecké písmo

(1560 vyřezávání latinských písmen do dřeva)

chudí stále žebrají

r. 1784 - Paříž – Valentin Haüy => první vzdělávací ústav pro nevidomé

V roce **1825** vyhrál **Louis Braille** žákovskou soutěž o hudební notaci – základ **Braillova p.**

Vzdělávání ve světě

Pařížský ústav – r. 1784 – **Valentin Haüy**

řemesla, hudba, nauka

(spoluzakladatel ostatních evropských ústavů)

ústavy v Anglii a Skotsku – pro obojí pohlaví, zaměřeny na dovednosti pro život

Vídeňský ústav - r. 1804 – Johann. W. Klein (Rak. – Uh.)

Berlínský ústav - r. 1806 - August Zeune (Německo)

Perkinsův ústav - r. 1829 (USA)

Vzdělání v českých zemích

Hradčanský ústav – r. 1807

- **Aloys Klár** - filolog a vysokoškolský učitel

(později zakládá Klárův ústav)

Klárův ústav – r. 1832 – pro dospělé, příprava na řemesla

syn Alois Pavel Klár

vnuk **Rudolf Mária Klár** (založil MŠ pro nevidomé děti)

Vzdělání v českých zemích

Ústav v Brně – r. 1835 → Moravskoslezský ústav (1843/1846)

Jan Nepomuk František Rafael Beitzl, učitel Vídeň

V ústavu: hudba, řemesla, práce podle Vídně

Deylův ústav v Praze – r. 1910 – děti, vyuč. v češtině

lékař Jan Deyl → Konzervatoř Jana Deyla a střední škola pro zrakově postižené

Karel Emanuel Macan

Hudebník a nevidomý učitel Klárova ústavu, zakladatel knihovny a Zory, autor českých knih v Braillově písmu

Vývoj oftalmopedie ve 20. stol. v Československu

Péče o slabozraké osoby - první třída pro slabozraké v r. 1927 v Brně, brzy zanikla

Pavel Wiener – r. 1976 první kurzy prostorové orientace a samostatného pohybu

Ján Jesenský – péče o seniory a později osleplé,

Přelom 20. a 21. století v České republice

- **Raná péče – r. 1990** – Terezie Hradilková + Markéta Skalická – Společnost pro ranou péči (SPRP) Praha
- **Koncepce péče o hluchoslepé – r. 1993/94** Libuše Ludíková, Eva Souralová – PdF Olomouc
- **Zraková terapie – r. 2004** – kniha o zrakové terapii autorky Dagmar Moravcové, CZV Praha
- **Podpora vysokoškolských studentů r. 2000 středisko Teireisiás – MU Brno – Petr Peňáz!!**

Písmo pro osoby se ZP

Vývoj písma pro osoby se ZP

Reliéfní latinka

- Encyklopedista Quintilianus zmiňuje ryté n. **tesané písmo (1. stol. n. l.)**
- Bagdádský profesor Al Amidí (14. stol.) - písmena z útržků měkkých označování knih
- **Valentin Haüy** - **reliéfní latinka** i zkratkopis

Johann Wilhelm Klein (1765-1848)

zakladatel Vídeňského ústavu (1804), později zavádí i řemeslnou výuku

jehlová/propichovaná latinka (1809)

propichnutím papíru sadami jehel v hranolku z kovu, odmítal bodové písmo

Kleinova propichovaná latinka (1809)

Charles Barbier

r. 1815 – návrh na tzv. noční písmo, 12 bodů, zavedeno v Paříž. ústavu

fonetické znaky, velký rozměr

Brailleovo písmo

!Louis Braille (1809-1852)

nevidomý, chovanec Pařížského ústavu

r. 1825 – vyhrál soutěž o hudební notaci – šestibodový notopis, vycházel z písma Charlese Barbiera

r. 1827/1829 - předložil ucelené písmo

rozměry pro břicho ukazováku, možné použít v mnoha jazycích, notopis, matematický zápis

celosvětově přijato až ve 20. stol.